

Beredning för folkhälsa

Sammanträdesdatum
2025-09-11

Plats och tid	Skellefteå sjukhus, lokal Skogsbäret kl. 10:00-15:00
Protokollet omfattar	§§17-22
Beslutande ledamöter	Urban Lindström (S) (ordförande) Charlotta Jansson Enquist (M) (vice ordförande) Lilian Nilsson (V) (2:e vice ordförande) Nicole Flarke (S) Maria Bernsson (C) Susanne Dufvenberg (S) Linnea Öhman (MP)
Ej tjänstgörande ersättare	
Övriga närvarande	Emma Brännström (sekreterare) Maria Falck (enhetschef) Johannes Dock (utvecklingsledare) §19 Cathrine Meier (avdelningschef) §19 Linnea Jönsson (specialist i allmän medicin) §19 Markus Kärnebro (strateg) §19
Justeringens plats och tid	Digitalt, 2025-09-17
Sekreterare	Emma Brännström
Ordförande	Urban Lindström (S)
Justerande	Charlotta Jansson Enquist (M)

Beredning för folkhälsa

Sammanträdesdatum
2025-09-11**ÄRENDELISTA**

- § 17 Justering
- § 18 Fastställande av föredragningslista
- § 19 Informationer
- § 20 Sammanträdestider 2026
- § 21 Delårsrapport augusti 2025. Regionstyrelsens beredning för folkhälsa
- § 22 Kurser och konferenser

Beredning för folkhälsa

Sammanträdesdatum
2025-09-11**§ 17 Justering****Förslag till beslut**

Charlotta Jansson Enquist justerar sammanträdesanteckningen tillsammans med ordförande.

Beslut

Charlotta Jansson Enquist justerar sammanträdesanteckningen tillsammans med ordförande.

Beredning för folkhälsa

Sammanträdesdatum
2025-09-11**§ 18 Fastställande av föredragningslista****Sammanfattning**

Ett förslag till föredragningslista har tagits fram.

Förslag till beslut

Föredragningslistan fastställs.

Beslut

Föredragningslistan fastställs.

Beredning för folkhälsa

Sammanträdesdatum
2025-09-11**§ 19 Informationer****Sammanfattning**

Beredningen för folkhälsa tar del av följande informationer:

- a) Ungdomsmottagningar
- b) Redovisning Folkhälsobidrag 2024
- c) Aktuellt Hälsoval 2026
- d) Information från Folkhälsoenheten bland annat Handlingsplan folkhälsa och Funktionsrätt
- e) Information från folkhälsoråd samt FRIS/Umeå BRÅ
- f) Ekonomiskt utfall augusti 2025
- g) Redovisning kurser och konferenser

**Cathrine Meier, avdelningschef Ungdomsmottagningen Umeå och Skellefteå
Linnea Jönsson, specialist i allmän medicin**

Cathrine och Linnea delar ett bildspel.
Förstärkt Ungdomsmottagning i länet, vilket i nationell jämförelse med övriga
Ungdomsmottagningar i Sverige innebär:

Gäller samtliga UM i Västerbotten:

-Samtalsbehandlare har grundläggande psykoterapiutbildning, samma krav finns i
hela primärvården.

Det innebär att även kuratorer/psykologer på deltidsungdomsmottagningar,

organiserade som en del av hälsocentralen bör ha samma grundläggande kompetens
för att utföra bedömningar/psykologiska behandlingar.

-Tillgång till läkare, som kan förskriva farmakologisk behandling även för
depression/ångest.

Heltidsmottagningarna Umeå och Skellefteå har mer resurser och kan stärka
ytterligare.

- Vidareutbildning i sexologi, andrologi, fördjupad prevention.
- Ultraljud spiralkontroller i Umeå.

Beredning för folkhälsa

Sammanträdesdatum
2025-09-11

· Läkemedelsdelegeringar till barnmorskor. (Acne, PMS, mensvärk)

Ca 60% av besökarna bor i Umeå med krans, 30% Skellefteå, och resten södra Lappland. Ca 2000 besök i Umeå förra året. 5% som söker kontakt är inte folkbokförda i länet.

Fler ungdomar 2025 jämfört med 2017. Idag finns det fler UM i södra Lappland (det saknas helt tidigare). Tack vare SKR-medel har man kunnat starta en bemannad digital mottagning. Appen bemannas av heltidsmottagningarnas medarbetare och kompetensen enligt ovan erbjuds till samtliga unga i länet. 2600 digitala besök/år. I appen finns olika funktioner (videobesök, chatt, iKBT, killmottagning – 87% är tjejer som kontakter UM, beställa kondomer, beställa klamydiatest). Hur ofta blir det ett fysiskt stöd efter kontakt med digitala mottagningen? Svar att i de fall det rör sig om sexuell hälsa så behövs ofta ett fysiskt besök.

Man jobbar mycket för att information om UM ska spridas. Man behöver jobba med marknadsföring hela tiden eftersom generationerna byts ut ofta. Cathrine understryker dock att ungdomsmottagningar är ett starkt varumärke bland unga. Uppdraget är att minska risker för sexuell och psykisk ohälsa - två lika viktiga delar. Man jobbar på ungdomens uppdrag och barnkonventionen (som blev lag 2020) stärker ungdomsmottagningarnas uppdrag. Mottagningen är ett komplement till övrig vård och man vill vara en lågtröskelverksamhet där man tycker det är väldigt viktigt att ha många ingångar eftersom man vill vara så tillgänglig det bara går. Man vill att ungdomarna söker vård och stöd tidigt. Ungdomsmottagningen är en välbesökt verksamhet och när man ser statistiken över hur många man behöver remittera vidare så kan dra slutsatsen att en övervägande majoritet får den hjälp den behöver på ungdomsmottagningen. 1,5% remitteras till vården och 2024 remitterades 14% till BUP/Psykiatri. I Umeå ser man ökning av remisser till BUP/Psykiatri.

Regionen har huvudmannaskapet i Västerbotten. I vissa län delar man huvudmannaskapet med kommuner. Det finns svårigheter med delat huvudmannaskap. Däremot ska man samverka med kommunerna, och Cathrine berättar om ett väl fungerande samarbete i länet mellan region och kommun.

Linnea Jönsson informerar om barnmorskans uppdrag på Ungdomsmottagningen. Man ser att tonårsaborterna minskat kraftigt senaste 15 åren och är nu på en "stabil" nivå (ca 50 per/år). En nivå som man nu arbetar med att minska ytterligare. En viktig del i det arbetet är att det ska vara lätt att få tillgång till preventivmedel. SKR har en rekommendation att man ska betala 100 kr för preventivmedel (dessförinnan gratis) för personer som är mellan 21–25 år. Det finns ett problem att alla nya preventivmedel har för svårt att "ta sig in" i subventionen och då blir det kostsamt för användaren, vilket påverkar ungdomar mest. Man håller på att ta fram ett förslag för att förbättra denna situation och få in nyare preventivmedel för subvention. Man har presenterat detta för hälso- och sjukvårdsledningen, som begärt kostnadsförslag.

Ungdomsmottagningen är en bra plats för ST-läkare och de får inkludera UM-placeringen i gynekologmottagningen-randningen, vilket är bra eftersom köerna dit är väldigt långa. Bemanning 1,7 totalt allmänspecialist.

Samtalsbehandlarens uppdrag på UM. Fokus ligger inte på läkemedel och diagnos, utan mer på ungdomens normala utveckling och processer. Man jobbar inte så mycket med fysisk aktivitet på recept.

Beredning för folkhälsa

Sammanträdesdatum
2025-09-11

På ungdomsmottagningen i Västerbotten har man dietister (det finns inte i övriga Sverige), och man söker direkt till dietist - inte genom annan vårdgivare. Man söker för bland annat ofrivillig viktnedgång, övervikt, tillräckligt näringsintag osv. Inte magbesvär eller brister. Dietisterna är ofta med i temat gällande psykisk ohälsa.

Utmaningar är bland annat att regionen har bristande kännedom och acceptans om specifika uppdrag som ungdomsmottagningen har. Väntetider till specialistnivån är längre än man önskar. Väntetid för besvär med vulva är ett år. Man saknar nationella uppdrag och detta efterfrågas för att få ökad stabilitet.

Har man märkt av ökat våld kopplat till sex? Svar att barnmorskorna menar att det inte är lika dramatiskt som det framstår i media. Man jobbar däremot systematiskt med våld, och man frågar alltid och har mycket god kompetens att hantera den information man får.

Alla från klass 8 får komma på studiebesök. Skolklassbesök klass 8 fortlöpande gäller Umeå. Skellefteå startar upp under höstterminen. S. Lappland, gör det som är möjligt utifrån varierande förutsättningar. Samtliga har besökt grundskola/gymnasieskolor alt. grundskolan. Vilhelmina har haft ett studiebesök klass 8.

Johannes Dock, utvecklingsledare Folkhälsoenheten.

Johannes delar ett bildspel och berättar om den uppföljning som gjorts för de bidrag som betalats ut för verksamhetsåret 2024.

En fråga om huruvida studieförbund verkligen har rätt att söka bidrag, och Johannes svarar att det inte finns några skäl att neka eftersom de är ideella föreningar.

Ett par föreningar har fått bidrag men antingen inte genomfört aktiviteten eller inte redovisat aktiviteten. Kontakt kommer tas med dessa och återkrävande av medel i de fall det blir aktuellt.

Maria Falck, enhetschef Folkhälsoenheten.

Maria delar ett bildspel och berättar om regionens och Länsstyrelsens gemensamma kommunbesök under 2025. En dialog om barn och ungas hälsa och livsvillkor. Kommundialog kommer genomföras under året och 13 av 15 redan inbokade. Inför detta sammanställer man data från olika områden i regionen, men även nationell data. Man försöker bryta ner kommunerna i olika socioekonomiska områden (1–5, där 1 är de sämsta förutsättningarna). I Västerbotten har man inget område som klassas som 1, men däremot 2–5. Folkhälsosamordnare i respektive kommun som bjuder in och kommunerna har fått material i förväg och kan förbereda sig.

Man ser att betygen är låga i inlandet, särskilt för killar. Psykisk hälsa ofta kopplad till sviktande framgång i skolan. Man ser även att ADHD medicin tas ut för pojkar i inlandet i betydligt högre grad än snittet i riket. På BUP ser man ingen tydlig förklaring.

Beredning för folkhälsa

Sammanträdesdatum
2025-09-11

Beredningens två uppdrag:

- Handlingsplanen är klar efter korrigering utifrån det som kommer upp på dagens sammanträde.
- Tobakspolicyn - det finns ett förslag att uppdatera den till en riktlinje för tobaks- och nikotinfrågor. Dessa ska följas av checklistor.

Kunskapsnätverket samisk hälsa hade möte med Hälso- och sjukvårdsminister 27/8. Det finns en del osäkerheter kring vad som händer nu efter hennes avgång. Budskapet på mötet var i alla fall Kunskapsnätverket ska fortsätta jobba för ett kunskapscentrum för samisk hälsa

Maria går igenom den handlingsplan som tagits fram kopplad till Strategi för Folkhälsa och Funktionsrätt. Man visar tydligt i handlingsplanen att aktiviteterna också kan kopplas ihop med arbetet inom Agenda 2030.

I beredningen diskuteras handlingsplanen och man kommer med några språkliga synpunkter/önskemål om förtydligande.

Det kommer en särskild plan gällande psykisk hälsa barn och unga. Regionen får statsbidrag för detta, den innebär en samverkan kommun och region. Planen ska upp på fullmäktige.

Markus Kärnebro, strateg beställarfunktionen (enheten för utvecklingsstöd och beställning).

Markus visar ett bildspel som skickas till beredningen.

Genomfört fullmäktigeuppdrag 2024 har resulterat i ett antal rekommenderade åtgärder att utveckla hälsoval primärvård, för att bättre understödja förflyttningen till nära vård. Tre områden: Uppdrag och regler, Ersättningsmodell, Uppföljning. Inom ersättningsmodellen görs flest förändringar då man minskar detaljstyrningen för att verksamheten ska få ökat utrymme för arbete mot nära vård. Finansiell styrning av vårdens processer har inte visat sig vara särskilt framgångsrik. Man ska nu satsa på minskad finansiell detaljstyrning, förenkling och ökat utrymme för verksamheterna att utvecklas mot nära vård, personcentrering och nya arbetssätt. Vårduppdraget ska i högre grad vara styrande jämfört med ersättningsmodellens utformning. Riskjustering av ersättning utifrån kön är nytt. Idag är modellen utformad så att varje listad ger en viss ersättning beroende på vilket kategori den tillhör (ålder) där man ser att det finns stora skillnader på gruppnivå gällande vårdbehov. Detsamma gäller läkemedel. Det nya är att kön ska införas som en tredje variabel (utöver ålder och kostnad för medicin) eftersom man ser att gruppen kvinnor har signifikant större vårdbehov än gruppen män.

Gällande förebyggande insatser, folkhälsa och jämlikhet/jämställdhet så vill man öka möjligheterna för varje verksamhet att själva besluta om förebyggande och hälsofrämjande insatser som passar just de lokala förutsättningar verksamheten har.

Beredning för folkhälsa

Sammanträdesdatum
2025-09-11

Gällande uppföljning så har man tagit fram indikatorer som ska fånga in tillgänglighet för hela länet och det är på länsnivå man rapporterar till regionstyrelsen. Man hoppas få ännu bättre insikter inom detta område på lokal nivå i och med ny uppföljningsplan. E-tjänsterna ökar och är en del av den totala tillgängligheten, och detta behöver "hånga med" i utvecklingen. Beställarfunktionen genomför enskild uppföljningsdialog med hälsocentraler.

En fråga från beredningen: Hur mäter man kostnad för utomlänsvård för att man får vård via en app? Svar att detta inte följs av beställarfunktionen. Fristående appar och aktörer kan vara problematiska i det som man nu försöker bygga upp: en sammanhållen vård och primärvården som nav.

Förslag till beslut

Ledamöterna har tagit del av informationen.

Beslut

Ledamöterna har tagit del av informationen.

Beslutsunderlag

- Handlingsplan för folkhälsa och funktionsrätt - slutversion_
- Folkhälsorådet minnesanteckningar 250603
- 2025-08 Beredning Folkhälsa
- sammanfattning redovisning FHB 2024 250908

Beredning för folkhälsa

Sammanträdesdatum
2025-09-11**§ 20 Sammanträdestider 2026****Sammanfattning**

Beredning för folkhälsa behöver anta sammanträdestider för 2026. Enligt uppdragsbeskrivningen bestämmer beredningen själv formerna för sina egna sammanträden, om mötena ska vara fysiska eller digitala.

Förslag till sammanträdesplan för 2026 har tagits fram. Följande datum är föreslagna:

Onsdag 11 februari

Torsdag 26 mars

Torsdag 7 maj

Onsdag 23 september

Tisdag 13 oktober

Torsdag 3 december

Förslag till beslut

Beredningen beslutar sig för att sammanträda på de föreslagna datumen under 2026.

Beslut

Beredningen beslutar sig för att sammanträda på de föreslagna datumen under 2026. Presidiet bestämmer vilka sammanträden som ska vara fysiska/digitala 2026.

Beredning för folkhälsa

Sammanträdesdatum
2025-09-11

§ 21 Delårsrapport augusti 2025. Regionstyrelsens beredning för folkhälsa
RS 659-2025

Sammanfattning

Beredningen lämnar en kort sammanfattning av årets uppdrag till och med augusti 2025. I sammanfattning beskriver beredningen nuläget av sina uppdrag samt ekonomiskt utfall efter augusti månad.

Förslag till beslut

Beredningen fastställer beredningens delårsrapport per augusti 2025 så som förslaget är utformat.

Beslut

Beredningen fastställer beredningens delårsrapport per augusti 2025 så som förslaget är utformat.

Beslutsunderlag

- Beredning för folkhälsas delårsrapport per augusti 2025

Beredning för folkhälsa

Sammanträdesdatum
2025-09-11**§ 22 Kurser och konferenser****Sammanfattning**

Inbjudan till kurser och konferenser har sammanställts. Förtroendevalda som utses att delta i kurs eller konferens har rätt till ersättning enligt bestämmelser om arvode till förtroendevalda. Partigruppen tar beslut om deltagande och ersättningen utgår från partiramen.

Ledamöterna berättar om de folkhälsoråd man deltagit i sedan föregående beredningssammanträde. Minnesanteckningar skickas in allteftersom.

Charlotta Jansson Enquist (M) ger info från deltagande i Folkhälsoråd i Bjurholm.

Linnea Öhman (Mp) berättar om möte i Vännäs där man bland annat testat mobilfri skola, och många tycker att det har varit väldigt bra. Man jobbar närvarofrämjande. Man har en lobby (lokal) för de som har mest frånvaro, dit de kan komma och bara vara. Man jobbar vidare med sitt folkhälsopolitiska program. Saknar samverkan med primärvården i frågor som rör ungdomars hälsa.

Maria Bernsson (C), deltog på två folkhälsoråd Storuman. Man skulle se över antal underställda per chef. Framöver ligger stort fokus på psykisk ohälsa och tandvård. Även diskussion kring brottslighet. 24 indikatorer i Storumans nya folkhälsostrategi för att kunna se att vi (om vi) får en bättre hälsa.

Susanne Dufevberg (S) var i Skellefteås folkhälsoråd.

Nicole Flarke (S) delger information från Umeå Kommunstyrelse hållbarhetsutskott. Man fokuserar mycket på cirkulär ekonomi, växt- och möbelåterbruk.

De ledamöter som deltog på konferensen Jämställd hälsa i Skellefteå igår (4 st från beredningen) delger vad man tyckte var bra därifrån. Många bra informationer. Tex Unghästens arbete, som är mycket positivt. Teknikutvecklingen går framåt men den prioriteras för sällan till vården. Bra med alla kontakter man knyter och fint att regionen var där med så många representanter.

Förslag till beslut

Information delgiven

Beslut

Information delgiven

UNDERSKRIFTSSIDA

**Detta dokument har undertecknats med avancerade elektroniska
underskrifter:**